

Kaksitoista kotimaista: *Vänrikki Stoolin tarinat*

Albert Edelfelt, *Porilaisten marssi*, 1892

”Viel’ on Suomi voimissaan”

”Oi maamme, Suomi, synnyinmaa” – näillä kaikille suomalaisille tutuilla sanoilla alkaa yksi J.L. Runebergin tunnetuimpia teoksia, *Vänrikki Stoolin tarinat*, joka julkaistiin alun perin kaksiosaisena vuosina 1848 ja 1860. Yhteensä 35 runoa sisältävä kokoelma on olennainen osa suomalaista kirjallisuutta kansallisromanttiselta aikakaudelta, ja aiheiltaan keskittyy lähinnä isänmaallisuuteen. Kokoelman kehyskertomus tuodaan esille runossa *Vänrikki Stool*: nuori ylioppilas kiinnostuu Suomen sodasta ja menee kysymään asiasta veteraanilta nimeltä Stool, joka kertoo hänelle loput runoista tarinoina.

Vänrikki Stoolin tarinat käsittelee Suomen sotaa, joka käytiin vuosina 1808-1809, ja jonka jälkeen Suomi siirtyi Ruotsin vallan alta osaksi Venäjää. Monet sotaveteraanin tarinoissa esiintyvistä henkilöistä perustuvatkin oikeisiin ihmisiin: runoista löytyy muun muassa Ruotsin kuningas Kustaa IV Adolf, sotamarsalkka Sandels, ja eversti von Fieandt. Näiden oikeisiin henkilöihin perustuvien hahmojen lisäksi Runebergin teoksesta jäi elämään suomalaiseen kulttuuriin joitakin hänen itsensä keksimiä hahmoja, kuten Lotta Svärd ja Sven Tuuva.

Runot ovat paitsi historiallisesti, myös kielellisesti kiinnostavia, sillä kaikki on kirjoitettu tarkasti loppusointuiseen runomittaan. Kokoelman alkuperäiskieli on Runebergin äidinkieli, ruotsi, ja siitä on ilmestynyt useita suomennoksia, joista tunnetuin on luultavammin Paavo Cajanderin versio vuodelta 1889. Kyseinen suomennos on myös perusta Maamme-laulun sanoille. Muita suomennoksia ovat alkuperäinen kollektiivinen suomennos vuosilta 1867-1877, 2000-luvulla ilmestyneet Juhani Lindholmin ja Teivas Oksalan versiot, sekä Otto Mannisen suomennos 1900-luvun alusta, mikä on myös se versio, jonka nyt luin.

Henkilökohtaisesti runoista parhaiten mieleeni jäivät *Torpan tyttö*, *Sotilaspoika* ja *Vänrikki Stool*. Näistä varsinkin viimeinen säväytti ajattomilla teemoillaan: kunnioittakaa niitä, jotka antoivat kaikkensa maamme vapauden puolesta, rakastakaa isänmaatamme ja älkää jättäkö vanhuksia yksin, vaan antakaa heidän jakaa oppimansa asiat nuoremmille sukupolville, jotka voivat oppia kokeneemmilta elämästä. Vaikka suomennoksista tunnetuin on Cajanderin versio, pidin suuresti Otto Mannisen rönsyilevämmästä kielestä, joka oli minulle jo valmiiksi tuttua, joten tekstin lukeminen ja sisäistäminen olivat helppoa.

Näin yltiöisänmaallinen teos oli omiaan Suomi 100 -juhlavuoden alkuun ja suosittelen Runebergin kokoelman lukemista paitsi runoudesta pitävälle, myös historiasta kiinnostuneille. Vaikka kokoelman keskiössä onkin sota, jää siitä päällimmäisenä mieleen uskollisuus ja kiintymys isänmaata kohtaan.

★: 4/5

Hilja Sisso 15E 24.1.17

Johan Ludvig Runeberg, *Vänrikki Stoolin tarinat*, 1848 ja 1860 (suom. Otto Manninen, 1902-1909, WSOY)

Kuva: Albert Edelfelt, *Porilaisten marssi*, 1892, <http://www.serlachius.fi/fi/kokoelmat/kuukauden-helmet/2-porilaisten-marssi/> 24.1.2017